

МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО, ХРАНИТЕ И
ГОРИТЕ
ЦЕНТЪР ЗА ОЦЕНКА НА РИСКА

**Холандските компетентни органи в областта на безопасността
на храните с предупреждение за токсични хранителни добавки за
бодибилдинг, съдържащи 2,4 Динитрофенол (DNP)**

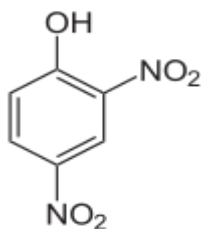

Употребата на хранителни добавки, съдържащи токсични субстанции представлява сериозен риск за здравето на консуматорите. Тъй като много артикули хранителни добавки се разпространяват чрез интернет, лични доставки и т.н. е необходимо информацията за тези вещества и продукти да е достъпна до широкия кръг от потребители.

Такава субстанция е 2,4 Динитрофенола (*2,4 dinitrophenol (DNP)*), която все още се използва главно в съвременния бодибилдинг.

Обща информация за съединението:

2,4-динитрофенолът (2,4-DNP или само DNP) е органично съединение с химична формула $\text{HO-C}_6\text{H}_3(\text{NO}_2)_2$, и представлява жълто, кристално твърдо вещество със сладникав мирис на плесен.

Търговският DNP се използва като антисептик и като неселективен биоакумулиращ пестицид, а също така е междинен продукт при производството на серни багрила, дървесни лакове и някои хербициди (Dinoseb и Dinoterb). DNP също се използва за производство на фотографски проявители и взривни вещества.

Счита се, че DNP има висока остра токсичност. Острата орална експозиция на DNP води до ускоряване на метаболизма, гадене, повръщане, изпотяване, световъртеж, главоболие и загуба на тегло. Хроничното орално излагане на DNP може да доведе до образуване на катаракта и кожни лезии, както и до ефекти върху костния мозък, централната нервна система и сърдечно-съдовата система.

Констатирани случаи на търговия с 2,4 динитрофенол (DNP) в Холандия

Увеличаването на наличностите на хранителни добавки, съдържащи в състава си DNP на „сивия“ пазар в Холандия подтикна Холандския орган по безопасност на храните (NVWA) да издаде предупреждение по отношение на тези продукти.

След констатирането на продажби и възбраната на DNP по-рано през 2017 г., през м. ноември холандските власти са конфискували седем пакета DNP, предназначени за седем различни клиенти. Пакетите са съдържали общо 4 килограма DNP на прах плюс няколко стотици капсули, съдържащи веществото. В пакетите са намерени и други хапчета и анаболни стероиди.

В опит да бъдат подведени властите, продуктите са били умишлено обозначени като безвредни хранителни съставки, като например шоколадов прах. Според предположенията на разследващите органи, DNP е предназначен за влагане в състава на хранителни добавки, които са предназначени за продажба в залите за фитнес. Пакетите DNP са пристигнали от Хонг Конг, като пощенски пратки.

Поредицата от случаи на констатиране на търговия с DNP са повод, службата за оценка на риска на NVWA да направи предупреждение чрез холандската преса, по отношение употребата на DNP.

История на употреба на DNP и леталитет

DNP е пуснат на пазара в САЩ през 30-те години на 20-ти век като средство за отслабване, поради способността му бързо да изгаря мазнините. Скоро обаче в резултат на настъпили сериозни нежелани реакции и смъртни случаи, употребата му е обявена за рискова.

Въпреки здравните предупреждения, DNP все още се използва от някои культуристи, за да се улесни бързото намаляване на теглото и да се намали дебелината

на подкожната мастна тъкан. **Независимо** от тези ефекти, веществото е изключително токсично и фаталните дози в някои случаи са едва 1-3 грама.

Документираните симптоми на предозиране включват хипертермия, ускорен сърдечен ритъм, обилно изпотяване и ускорено дишане, в крайна сметка в много случаи водещи до смърт. При по-ниски дози могат да се появят нежелани ефекти върху нервната система, сърцето и кръвоносните съдове, както и кожен обрив и катаракта.

През 2017 г. в Обединено кралство, Холандия и Франция са отбелязани редица сериозни случаи, изискващи хоспитализация.

Само в Обединеното кралство между 2017 г. и 2016 г. DNP е споменат като имащ връзка с 15 смъртни случая.

Употребата на 2,4 динитрофенол (DNP) продължава въпреки предупрежденията.

В Холандия е установено, че DNP продължава да се използва в състезанията по бодибилдинг, за което свидетелстват следите от веществото, открити в канализационните води близо до сградите, където се провеждат такива събития.

Макар да е забранен в цяла Европа и САЩ, DNP все още може да се получи чрез онлайн източници и чрез незаконни лични мрежи за доставка до самите фитнес зали.

В тази връзка NVWA призова потребителите, които имат информация за търговия с DNP и съдържащи DNP хранителни добавки да подават сигнали до компетентните органи, като анонимността им ще бъде гарантирана.

За да се ограничи търговията с DNP, компетентните служби в редица държави в Европа са предприели действия за премахване на пиратските уеб сайтове, които все още го продават.

Сигнали по Системата за бързо предупреждение на храни и фуражи (RASFF)

Последната нотификация по RASFF, отнасяща се до търговия с DNP е изготвена от Обединено кралство и е публикувана в системата на 30.10.2017 г. Поради сериозността на проблема, нотификацията е класифицирана, като предупредителна, а рискът е обявен за сериозен. По тази нотификация са засегнати и Австрия и Германия, а произходът на продукта е неизвестен, както и неговата дистрибуция.

България е упомената, като държава-получател на продукти, съдържащи DNP в една нотификация по RASFF, издадена през м. май 2015 г. Засегнати са още 31 държави в Европа. Въпреки предприетите тогава действия, продуктът продължава да

се разпространява чрез различни сайтове за продажба на хранителни добавки, които са достъпни и за българския потребител. Т.е. всеки един от нас би могъл да си закупи такава хранителна добавка само с един клик от съответния сайт.

Тук именно е и ролята на компетентните органи да предприемат всички необходими мерки за елиминиране на риска, опасни хранителни добавки да достигат до българския потребител.

Източник: <https://www.nutraingredients.com/Article/2017/11/24/Dutch-authorities-issue-new-safety-warning-on-toxic-bodybuilding-supplements>

Изготвил: д-р Аксиния Антонова – главен експерт в дирекция „Комуникация на риска, обучение и Контактен център“ при ЦОРХВ

28.11.2017 г.